

опікуна пану Камп'яну за його життя і те, що після його смерті Центр діяв від його імені на національному рівні, Суд дозволив Центру підтримувати заяву від імені покійного в якості його представника.

Можливість залучення третіх сторін до розгляду справи передбачена статтею 36 Конвенції, яка, серед іншого, передбачає, що «[в] інтересах належного здійснення правосуддя Голова Суду може запропонувати ... будь-якій заінтересованій особі, яка не є заявником, подати свої письмові зауваження або взяти участь у слуханнях». Більш детальна процедура залучення третіх осіб прописана в Правилі 44 Регламенту Суду. Третя особа має подавати лише зауваження, що стосуються загальних принципів необхідних для вирішення справи.

Залучення третіх осіб, які спеціалізуються в певній галузі права чи захисті певної вразливої категорії осіб, та мають практичний досвід такого захисту, безперечно сприяє всебічному розгляду справи. Перші справи, де до участі допускалися неурядові організації, які могли надати свої міркування щодо питань, що розглядаються, були розглянуті ще тридцять років тому. І якщо у перших справах – Моннелл та Морріс проти Сполученого Королівства та Капуано проти Італії – лише згадується про те, що неурядові правозахисні організації було допущені в якості третіх сторін, у справі Сьорінг проти Сполученого Королівства, Суд не тільки навів аргументи, які подала Amnesty International, в тексті рішення, але й відповів на них. З тих пір, залучення правозахисних організацій в якості третіх сторін стала звичайною практикою. Зокрема у справах щодо України третьою стороною виступали такі організації як Гельсінська фундація за права людини з Варшави, міжнародна організація Interrights, та українська неурядова організація Всеукраїнська мережа людей, які живуть з ВІЛ/СНІД.

УДК 343(043.2)

Борейко Г.Д., к.ю.н.,
заступник прокурора Львівської області, м. Львів, Україна

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ОРГАНАМИ ПРОКУРАТУРИ ФУНКЦІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Сучасні інтеграційні процеси зумовлюють стрімкі соціально-політичні перетворення в Україні, принципові зміни основ державного управління, зокрема і шляхом реформування системи органів прокуратури як складової правоохоронної системи країни.

Процес реформування відбувається шляхом зміни законодавства, яке регулює діяльність органів прокуратури, її структуру, функції та повноваження.

В процесі удосконалення законодавства щодо проведення досудового розслідування виникла колізія норм права, які регулюють питання здійснення досудового розслідування слідчими органів прокуратури.

Аналіз положень Конституції України, КПК України та Закону України «Про прокуратуру» засвідчив, що між цими нормами існує колізія, яка пов'язана з моментом закінчення в слідчих органів прокуратури повноважень щодо розслідування злочинів, віднесених до підслідності Державного бюро розслідувань (далі - ДБР).

Так, згідно із п. 9 Розділу XV «Перехідні положення» Конституції України (Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02.06.2016 №1401-VIII) прокуратура продовжує виконувати відповідно до чинних законів функцію досудового розслідування до початку функціонування органів, яким законом будуть передані відповідні функції.

Поряд з цим, відповідно до абзацу 3 п. 2 Розділу X «Прикінцеві положення» КПК України, ч. 4 ст. 216 цього Кодексу вводиться в дію з дня початку діяльності Державного бюро розслідувань, але не пізніше п'яти років з дня набрання чинності цим Кодексом (20.11.2017).

Однак, 20.11.2017 Державне бюро розслідувань свою діяльність не розпочало. Отже, положення ч. 4 ст. 216 КПК України, які регламентують правила підслідності ДБР, не могли вводиться в дію без початку фактичного функціонування даного органу досудового розслідування. В подальшому, у повідомленні в газеті «Урядовий кур'єр» за №221 від 23.11.2018, зазначено, що ДБР розпочало свою діяльність з 27.11.2018.

Згідно пункту 1 Розділу XI «Перехідні положення» КПК України встановлено, що до дня введення в дію положень ч. 4 ст. 216 цього Кодексу повноваження щодо досудового розслідування здійснюють слідчі органів прокуратури, які користуються повноваженнями слідчих, визначених цим Кодексом, - щодо злочинів, передбачених ч. 4 ст. 216 цього Кодексу.

Крім цього, Законом України «Про прокуратуру» (в редакції Закону від 14.10.2014 №1697-VII), зокрема п. 4 розділу XIII «Перехідні положення», передбачено, що до початку діяльності ДБР, але не пізніше п'яти років після набрання чинності КПК України, слідчі органів прокуратури здійснюють досудове розслідування у визначеному КПК України порядку.

Як бачимо, як КПК України, так і Закон України «Про прокуратуру» не врегульовують питання щодо суб'єкта, уповноваженого на реалізацію повноважень ч. 4 ст. 216 КПК України після 20.11.2017, так як ДБР своє функціонування не розпочато.

У такому випадку, у ч. 6 ст. 9 КПК України зазначено, що коли положення цього Кодексу не регулюють або неоднозначно регулюють питання кримінального провадження, застосовуються загальні засади

кримінального провадження, визначені ч. 1 ст. 7 КПК України, яка однією із засад кримінального провадження передбачає верховенство права. У свою чергу, кримінальне процесуальне законодавство України застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав людини (ч. 5 ст. 9 КПК України).

Принцип правової визначеності є складовим елементом принципу верховенства права, про що неодноразово наголошував у своїх рішеннях Європейських суд з прав людини та Конституційний суд України, та однією з умов ефективності дії верховенства права.

При виникненні колізії норм права необхідно враховувати те, що у разі існування неузгодженості між актами, виданими одним і тим же органом, але які мають різну юридичну силу, застосовується акт вищої юридичної сили.

У разі існування неузгодженості між нормами, виданими одним і тим самим нормотворчим органом, застосовується акт, виданий пізніше, навіть, якщо прийнятий раніше акт не втратив своєї чинності.

Отже, відповідно до ст. 8 Основного Закону, Конституція України має найвищу юридичну силу, норми якої є нормами прямої дії.

Поряд з цим, зміни до Конституції України, в частині здійснення прокуратурою функції досудового розслідування до початку функціонування органів, яким законом будуть передані відповідні функції, прийняті 02.06.2016 в редакції Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» №1401-VIII.

Водночас, ст. 1 КПК України встановлено, що Конституція України є складовою частиною кримінального процесуального законодавства.

Таким чином, норми Конституції України, перехідні положення яких регламентують функціонування органу досудового розслідування в органах прокуратури, відносно норм КПК України є пріоритетними.

Для органів прокуратури основним завданням є виконання чинного законодавства, тому аналізом вищезазначених норм можна зробити висновок:

– слідчі органів прокуратури з 20.11.2017 по 20.11.2018 уповноважені здійснювати досудове розслідування у кримінальних провадженнях, в порядку ч. 4 ст. 216 КПК України, а зібрані в ході слідства докази є допустимими;

– на слідчого органу прокуратури поширюється всі права та обов'язки, передбачені КПК України.